

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 8.11.2006
KOM(2006) 666 endelig

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET,
EUROPA-PARLAMENTET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE
UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Rapport om den anden eksterne interimsevaluering af Kultur 2000-programmet

DA

DA

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET,
EUROPA-PARLAMENTET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE
UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Rapport om den anden eksterne interimsevaluering af Kultur 2000-programmet

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	4
2.	Baggrund for den eksterne evaluering	4
3.	Den eksterne evaluering	4
3.1.	Evalueringsbetingelser	4
3.2.	Metode.....	4
3.3.	Evalueringsresultater.....	5
3.3.1.	Finansielle aspekter.....	5
3.3.2.	Årligt fokus på kulturområder.....	5
3.3.3.	Europæisk merværdi	5
3.3.4.	Relevans	6
3.3.5.	Effektivitet og indflydelse.....	6
3.3.6.	Effektivitet og omkostningseffektivitet.....	6
3.3.7.	Anvendelighed, merværdi og bæredygtighed	7
4.	De vigtigste anbefalinger fra den eksterne evaluering og kommissionens bemærkninger.....	7
5.	Kommissionens konklusioner	9

RESUME

Kultur 2000-programmet har med et budget på ca. 236 mio. EUR været EU's vigtigste instrument til planlægning og finansiering af kultursamarbejdet i perioden 2000-2006.

Denne rapport er baseret på den anden interimsevaluering af programmet, som blev udført af et uafhængigt konsulentfirma. Rapporten indeholder konsulentfirmaets vigtigste konklusioner og anbefalinger samt Kommissionens holdning hertil.

I evalueringen konkluderes det, at programmets mål er nået, og at det har været en passende ordning til at behandle både de oprindelige og de løbende behov i forbindelse med det europæiske kultursamarbejde. Det bekræftes også, at der er behov for et specifikt program for kulturområdet, i stedet for at indarbejde kulturområdet i andre programmer.

I evalueringen påpeges det, at Kultur 2000-programmet klart er rettet mod manglerne i forbindelse med at skabe tværnationalt samarbejde i Europa og i vidt omfang skaber nyt samarbejde gennem nye eller styrkede relationer mellem europæiske kulturformidlere.

Der har været mange fordele for organisationerne ved at deltage i Kultur 2000: større erfaring på det europæiske kulturområde; større professionalisme gennem bedre ledelsesevner; bedre organisatoriske og individuelle evner; bedre dialog mellem kulturformidlere. Det er værd at bemærke, at deltagerne dækkede hele det kunstneriske spektrum og kom fra organisationer af alle typer og størrelser. Halvdelen af støttemodtagerne havde under ti medarbejdere.

Ifølge evalueringen har disse resultater og programmets europæiske dimension ført til styrkede kulturelle forbindelser mellem landene, en bedre opfattelse af den europæiske identitet og en bedre integration af de nye medlemsstater.

Halvdelen af svarpersonerne ville eksempelvis ikke have udformet deres projekt uden Kultur 2000. Programmet har således været en vigtig katalysator for mange idéer.

Der er også skabt en høj grad af bæredygtighed. Næsten to tredjedele af svarpersonerne i undersøgelsen svarede, at de ville opretholde forbindelserne til de partnerskaber, de havde indgået. To tredjedele svarede ligeledes, at de ville fortsætte aktiviteterne, når projektet ophørte.

Endelig blev der i evalueringen opstillet en række anbefalinger, hvoraf nogle allerede er delvist eller fuldstændig gennemført eller vedtages med det nye kulturprogram¹, som erstatter Kultur 2000 fra 2007. Dette gælder især anbefalingerne vedrørende behovet for større bevidsthed om og fremme af projekternes resultater ved hjælp af en aktiv formidlingsstrategi, hvorved programmet og de projekter, der modtager støtte, gøres mere synlige. Kun ved at iværksætte effektive formidlingsordninger kan fordelene ved programmet udbredes og udvikles, især da Kultur 2000 – på grund af det relativt beskedne budget – ikke er planlagt til at være et omfattende program.

¹ KOM (2004) 469 endelig.

1. INDLEDNING

Denne rapport fremlægges i henhold til femte betragtning i afgørelse nr. 626/2004/EF² om forlængelse af Kultur 2000-programmet med to år, dvs. 2005 og 2006. Den indeholder Kommissionen holdning til de vigtigste konklusioner og anbefalinger i den anden interimsevaluering af programmet, som kan findes på følgende adresse:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/index_en.htm

2. BAGGRUND FOR DEN EKSTERNE EVALUERING

Kultur 2000-programmet blev oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse 508/2000/EF af 14. februar 2000³ (i det følgende benævnt "afgørelsen"). Hensigten er at støtte kultursamarbejde med henblik på at bidrage til at fremme et europæisk kulturområde, der er fælles for de europæiske folk. I den forbindelse er der fastlagt otte specifikke mål i afgørelsens artikel 1.

Der ydes støtte gennem tre typer aktioner. Under aktion 1 ydes der støtte til etårige projekter, som gennemføres af kulturformidlere⁴ fra mindst tre lande, samt til oversættelsesprojekter uden krav om partnerskab. Under aktion 2 ydes der støtte til flerårige projekter, som indgår i samarbejdsaftaler og har deltagelse af kulturformidlere⁵ fra mindst fem lande. Endelig fremmes der under aktion 3 særlige kulturarrangementer med en europæisk og/eller international dimension.

Kultur 2000 er et centralstyret program, som omfatter et netværk af kulturkontaktpunkter i de deltagende lande. Kulturkontaktpunkterne er hovedsagelig ansvarlige for at fremme programmet, lette adgangen til programmet og skabe forbindelser mellem programmet og kulturområder på nationalt plan.

3. DEN EKSTERNE EVALUERING

3.1. Evalueringsbetingelser

Efter et udbud⁶ blev Ecotec Research and Consulting Ltd udvalgt til at gennemføre evalueringen. Evalueringen skulle følge op på og supplere den første evalueringsrapport, som blev forelagt i 2003. Derfor omhandler den hovedsagelig 2002-2004 for aktion 1 og 3 og 2000-2001 for aktion 2.

3.2. Metode

Metoden omfattede interviews med Forvaltningsudvalgets medlemmer, repræsentanter for kulturkontaktpunkterne, eksperter, projektledere, medarrangører og Kommissionens ansatte. Der blev iværksat en e-undersøgelse blandt projektledere og medarrangører, og der blev gennemført en række casestudier på stedet.

² EUT L 99 af 3.4.2004.

³ EFT L 63 af 10.3.2000.

⁴ En projektleder – som er ansvarlig for koordinering af programmet – og mindst to medarrangører.

⁵ En projektleder og mindst fire medarrangører.

⁶ Udbud nr. EAC/31/04.

3.3. Evalueringsresultater

Evaluators fandt, at Kultur 2000 generelt har været en passende ordning til opfyldelse af behovene i forbindelse med kultursamarbejdet i Europa.

I perioden 2000-2004 blev der ydet støtte til 1072 projekter: næsten 40 % af ansøgerne under aktion 1 og 18 % under aktion 2 modtog støtte⁷.

Kultur 2000 har haft deltagelse af mange forskellige organisationer, både hvad angår kulturelle områder, størrelse og juridisk form (ngo'er, nationale kulturinstitutioner, lokale myndigheder, private virksomheder osv.). Det skal bemærkes, at hovedparten af de kulturformidlere, der modtog støtte, var relativt små organisationer; halvdelen af svarpersonerne i e-undersøgelsen havde under ti medarbejdere, og de fleste af dem havde under seks.

Hvad angår samarbejdsaspektet, blev der med omkring to tredjedele af projekterne indgået nye partnerskaber⁸.

3.3.1. Finansielle aspekter

For at sikre et reelt projektsamarbejde blev der i 2001 indført en 5 procents-regel, hvormed der kræves et minimumsbidrag til det samlede budget fra projektledere og medarrangører. Evaluator fandt det ikke bevist, at organisationer fra de nye medlemsstater (NMS) eller små formidlere (jf. punkt 3.3. ovenfor) var blevet udelukket som følge af dette krav. Hvad angår de nye medlemsstater, kan forklaringen være, at der i syv af dem er oprettet supplerende støtteordninger på nationalt/regionalt niveau, hvilket også er tilfældet i Rumænien. Ved hjælp af disse midler kan de udvalgte Kultur 2000-ansøgere modtage national/regional medfinansiering til deres projekter. Evaluator går stærkt ind for at kræve en minimumsgrænse for finansielle bidrag fra alle medarrangører, da dette er med til at sikre et solidt engagement⁹.

I 2004 blev finansieringen af projekter under aktion 1 ændret fra 50 % i forskud og 50 %, når Kommissionen havde godkendt den endelige rapport, til 70/30 udbetalinger. 60 % af svarpersonerne mente, at dette havde forbedret projektets likviditet¹⁰.

3.3.2. Årligt fokus på kulturområder

I perioden 2002-2004 blev der hvert år prioriteret et kulturområde (visuel kunst, scenekunst og kulturarv). Denne model støttes hverken i den foregående eller i denne evaluering – generelt foregår arbejdet på kulturområdet på tværs af sektorerne.

3.3.3. Europæisk merværdi

Mange af de adspurgte understregede, at Kultur 2000 er den eneste ordning, der yder støtte til tværnationalt samarbejde i Europa, da hvert land har sine hjemlige prioriteter¹¹. Samtidig gives der i evalueringen¹² udtryk for, at man ved at bringe aktører med forskellig baggrund og

⁷ Anden midtvejsevaluering, tabel 3.6 og 3.9.

⁸ ibid. tabel 4.7.

⁹ ibid. kapitel 7.1.3.

¹⁰ ibid. tabel 4.18.

¹¹ ibid. kapitel 7.1.5.

¹² ibid. kapitel 7.1.5.

kultur sammen skaber nye idéer, og at dette er et springbræt for yderligere samarbejde. Af andre resultater nævnes eksempelvis styrkede kulturelle forbindelser landene imellem, en bedre opfattelse af den europæiske identitet og en bedre integration af de nye medlemsstater.

3.3.4. *Relevans*¹³

Ifølge evalueringen er Kultur 2000 et passende grundlag til at beskæftige sig med både de oprindelige og de aktuelle behov i kultursamarbejdet (98 % af svarpersonerne), og det kulturområde¹⁴, som programmet omhandler, afspejler i passende grad de særlige forhold på dette område (97 % af svarpersonerne). Det er en almindelig holdning, at programmet er udmærket fokuseret på mål og målsætninger.

Det er også en udbredt opfattelse, at der er behov for at specifikt støtteprogram på kulturområdet (i stedet for at integrere kultur i andre programmer).

Desuden udfylder Kultur 2000 klart et tomrum i forbindelse med støtte til tværnationalt samarbejde i Europa, som ikke indgår i nationale eller regionale støtteordninger. Programmet har endvidere i vidt omfang bidraget til at skabe nyt tværnationalt samarbejde. Mange partnerskabers aktiviteter er blevet videreført efter ophøret af Kultur 2000-støtten, og i visse tilfælde har relationerne ført til yderligere selvstændige samarbejdsaktiviteter på tværs af grænserne.

3.3.5. *Effektivitet og indflydelse*¹⁵

Kultur 2000-programmet bidrager i sig selv til de vigtige målsætninger om øget samarbejde, dialog og udvekslinger mellem kulturformidlere i Europa.

Det kan også fastslås, at de otte mål i afgørelsens artikel 1 i vidt omfang er blevet nået, nogle i videre omfang end andre, især hvad angår bedre kendskab til europæiske kulturer og kulturarv og en bedre forståelse af den kulturelle mangfoldighed i Europa.

I evalueringen udpeges en række mulige hindringer for at nå disse mål, nemlig: misforholdet mellem programmets vidtfavnende mål og dets begrænsede budget; kompleksiteten af de administrative og organisatoriske krav; manglende information om potentielle partnere; dårlige ledelsesfærdigheder blandt kulturformidlere og deres manglende erfaring med europæiske projekter samt manglende ressourcer på kulturområdet generelt.

3.3.6. *Effektivitet og omkostningseffektivitet*¹⁶

Samlet set er der kun få administrative og ledelsesmæssige ressourcer til rådighed til driften af dette program. Det konkluderes i evalueringen, at dette tilsyneladende bidrager til effektiviteten med hensyn til ydelse. Det blev dog også påpeget, at der bruges for lidt til administration¹⁷ og for meget til projekterne. Det er evaluators opfattelse, at øgede administrative ressourcer ville føre til større effektivitet, hvis de blev brugt på forbedret feedback til deltagerne, en opdateret database over kontrakter og på en mere aktiv formidlingsstrategi.

¹³ I hvilket omfang er programmets mål relevante for kulturområdet i Europa i dag?

¹⁴ For den periode, som evalueringen dækker, blev ansøgeren bedt om at kategorisere projektet under et kulturområde.

¹⁵ I hvilket omfang er målene blevet nået?

¹⁶ I hvilket omfang de ønskede virkninger kan opnås med rimelige omkostninger.

¹⁷ Anden eksterne interimsevaluering, tabel 3.4.

Hvad angår resultaterne, konkluderes det, at der på grund af det relativt beskedne budget er en grænse for, hvor mange projekter der kan modtage støtte fra Kultur 2000. Kvalitet og synlighed er dog store fordele, og evaluatoren nævner programmets potentielle kritiske *virkning*, som noget der bør efterstræbes og udnyttes.

3.3.7. *Anvendelighed, merværdi og bæredygtighed*¹⁸

Der er bevis for de fordele, som organisationer og enkeltpersoner opnår ved at deltage i Kultur 2000, nemlig: større erfaring på kulturområdet og deltagelse i europæiske projekter; større professionalisme som følge af de nødvendige ledelsesevner; bedre organisationskapacitet og –kompetence blandt de ansatte; bedre dialog mellem kulturformidlere.

Kultur 2000 har helt tydeligt sat skub i mange ting: de fleste svarpersoner i undersøgelsen anførte, at de ikke ville have startet uden programmet, og det er endnu mere slående, at halvdelen ikke ville have udformet deres projekt uden Kultur 2000. Programmet har således været en vigtig katalysator for mange idéer.

Fra 20 % af projekterne blev det meddelt, at de aldrig havde samarbejdet med nogen af deres projektpartnere før, og 50 % meddelte, at de havde samarbejdet med nogle få af dem tidligere. 25 % rapporterede om nye relationer, mens 33 % meldte om tættere forbindelser med kulturformidlere i andre lande. Mange af svarpersonerne i undersøgelsen anførte også, at de i et vist omfang ville fortsætte deres samarbejdsaktiviteter, og hen ved 67 % sagde, at de ville bevare deres relationer med partnerskabet.

Det er ifølge evalueringen tvivlsomt, om et andet program ville have været mere effektivt end Kultur 2000 til at fremme kultursamarbejdet. Spændvidden i målene giver deltagerne et stort råderum, samtidig med at der fokuseres på eksperimenteren og innovation, hvilket skaber kreativitet og nye kulturelle udtryksformer.

4. DE VIGTIGSTE ANBEFALINGER FRA DEN EKSTERNE EVALUERING OG KOMMISSIONENS BEMÆRKNINGER

De vigtigste anbefalinger fra evalueringen er anført med fed skrift, og Kommissionens svar er anført med kursiv.

Fordelingen af de disponible ressourcer på hvert kulturområde og til hver aktion bør anføres i den årlige indkaldelse af forslag, således at udvælgelsesprocessen gøres mere gennemskuelig.

Fordelingen af ressourcerne mellem aktion 1 og 2 anføres allerede i procent i indkaldelserne af forslag sammen med fordelingen af ressourcer mellem kulturområderne (en tilnærmelsesvis angivelse af projekter pr. område). I det kommende kulturprogram nævnes der ingen eksplicitte kulturområder, da alle områder er medtaget uden begrænsninger. Der vil dog være forskellige typer aktioner (støtte til projekter; støtte til europæiske kulturinstitutioner og støtte til analyser og oplysning), og fordelingen af budgetmidlerne mellem strengene vil være tydeligt angivet.

¹⁸ I hvilket omfang de positive virkninger sandsynligvis kan fastholdes, når aktiviteten udløber.

Kommissionen bør anmode alle projektledere (og ikke-udvalgte ansøgere) om at udfylde et kort spørgeskema om deres syn på ansøgnings- og udvælgelsesproceduren. Ved således at indsamle informationer vil det blive lettere at opstille en række vigtige resultatindikatorer for hvert programmål, hvorved programmets virkning kan måles.

Overordnet set er Kommissionen enig i disse bemærkninger, da disse oplysninger ville kunne lægges til grund for omfattende statistikker over programmets resultater. I praksis og i den aktuelle kontekst kan det dog være vanskeligt at finde de nødvendige menneskelige ressourcer til at planlægge og gennemføre denne opgave.

Der bør formuleres og offentliggøres en formidlingsstrategi for programmet for at gøre opmærksom på programmet og dets resultater blandt nøgleaktørerne.

Kommissionen er allerede opmærksom på behovet for målrettede informations- og kommunikationsaktiviteter samt for bedre udnyttelse af projekternes resultater. I det nye program vil der blive lagt stor vægt på sådanne kommunikations- og formidlingsaktiviteter (streng 3).

Det er af afgørende betydning at gøre programmet og de projekter, der modtager støtte, mere synlige og dermed øge den kritiske virkning (i modsætning til den kritiske masse). Kommissionen vil fortsat offentliggøre sit internet-nyhedsbrev og vil bestræbe sig på at udgive flere artikler i fagblade på kulturområdet. Desuden arbejdes der i øjeblikket på Europa-webstedet for i samarbejde med forvaltningsorganet for uddannelse, av og kultur (EACEA) at gøre webstedet mere brugervenligt og afsætte mere plads til præsentation af projekter. Projekter af høj kvalitet, som præsenteres udførligt, vil dermed kunne udnyttes i andre sammenhænge.

Kommissionen bør oprette en partnersøgningsdatabase på internettet, således at kulturformidlere kan søge efter potentielle partnere, og således at der kan findes links på Kultur 2000-siderne til lignende partnersøgningsdatabaser, der forvaltes af kulturkontaktpunkterne.

Kommissionen vil undersøge, hvorledes man bedst kan udvikle og vedligeholde et omfattende og effektivt internetbaseret værktøj. Et sådant værktøj kunne forvaltes af kulturkontaktpunkterne (som er bedst placerede til at finde oplysninger om kulturformidlere på nationalt/regionalt niveau) i samarbejde med både Kommissionen og forvaltningsorganet for uddannelse, av og kultur (paraply-funktion). Se også Kommissionens bemærkninger om webstedet: i den sammenhæng kunne der være links til alle de partnersøgningsdatabaser, som allerede forvaltes af kulturkontaktpunkterne.

Ansøgningskemaerne i forbindelse med Kultur 2007 bør forenkles.

Denne anbefaling tages i betragtning inden for finansforordningens og gennemførelsesbestemmelsernes rammer. I evalueringen anmodes Kommissionen flere gange om at stille konkrete forslag til forbedring, dog uden at der gives retningslinjer herfor.

Alle ansøgere bør modtage skriftlig feedback på deres ansøgning med et officielt brev om udfaldet af deres ansøgning.

Siden begyndelsen af Kultur 2000 er der blevet arbejdet på at leve op til denne udfordring, og i forbindelse med det nye kulturprogram vil indsatsen blive øget. Hidtil har Kommissionen

bestræbt sig på at yde støtte til flest mulige projekter med forholdsvis begrænsede personaleressourcer, hvilket betyder, at det er nærmest umuligt for Kommissionen at give et detaljeret svar til ca. 700 ansøgere hvert år.

Ansættelser af kortere varighed bør anvendes i stigende grad af Det Tekniske Kontor (som står for at undersøge, om ansøgningerne er berettigede til støtte), således at tidsplanen for behandling af ansøgningerne kan afkortes.

Det Tekniske Kontor findes ikke længere. Den 1. januar 2006 blev dets aktiviteter overtaget af EACEA, som er ansvarlig for forvaltningen af visse dele af kulturprogrammet. Dette specialiserede organ skulle være i stand til at levere bedre tjenester til støttemodtagerne. Det skal også bemærkes, at andre faktorer såsom forvaltningsudvalgets procedure og Europa-Parlamentets ret til indsigt har en endnu større virkning på den langvarige udvælgelsesproces¹⁹.

Ansøgningerne bør højst evalueres to gange af eksterne eksperter. Der bør afholdes en informationsdag for eksperterne før eller i forbindelse med den uge, hvor ansøgningerne evalueres i Bruxelles. Eksperterne bør udvælges for flere år. Der bør indhentes feedback fra de nationale myndigheder med henblik på at undersøge, hvorfor eksperterne ofte ikke kommer igen de efterfølgende år. De enkelte eksperters arbejde bør evalueres.

Kommissionen er opmærksom på, at brugen af eksterne eksperter har betydning for en høj kvalitet og gennemsigtighed i udvælgelsesproceduren.

Indtil 2005 blev hver ansøgning evalueret af seks eksperter. Antallet blev reduceret til to i forbindelse med udvælgelsen i 2006. Det nye kulturprogramms åbne karakter bør også tages i betragtning; der fokuseres i højere grad på tværkulturelle aktiviteter, og det vidensområde (og dermed antallet af eksperter), som er nødvendigt til at evaluere indholdet af ansøgningerne, bliver mere omfattende.

Eksperterne informeres skriftligt forud for evalueringen og ved et introduktionsmøde, når de ankommer. Eksperterne foreslås af de deltagende lande, og Kommissionen kræver af objektivitetshensyn, at de højst inviteres to gange. En ekspert, der ikke lever op til forventningerne, opfylder ikke sine forpligtelser over for Kommissionen, som vil træffe sine forholdsregler. Inden for rammerne af det nye kulturprogram kunne der påtænkes nye former for rekruttering af eksperter, hvilket ville bringe proceduren på linje med den praksis, der anvendes i andre programmer, der forvaltes af Generaldirektoratet for Uddannelse og Kultur.

5. Kommissionens konklusioner

Kommissionen er enig i den generelle evaluering af, at programmet har ydet et unikt bidrag til kultursamarbejdet i Europa. Kultur 2000 har bidraget til at øge vitaliteten i de kulturelle udvekslinger i Europa. Det er tvivlsomt, om et andet program ville have været mere effektivt end Kultur 2000 til at fremme det europæiske kultursamarbejde. Målene i traktatens artikel 151 er således blevet nået til fulde.

I tusindvis af kulturformidlere af alle størrelser og typer – teatre, museer, faglige organisationer, forskningscentre, universiteter, kulturinstitutter, offentlige myndigheder mv. – fra hele Europa, som repræsenterer hele spektret af kulturelle aktiviteter, har samarbejdet for

¹⁹ KOM(2003) 722, s. 11.

at skabe og gennemføre kulturelle og kunstneriske projekter. På denne måde har endnu flere europæiske borgere fået en enestående mulighed for at møde og udforske deres europæiske medborgeres kultur.

Derfor bør Fællesskabet fortsat yde støtte til kultursamarbejdsaktiviteter i Europa, hvilket netop er målet for det nye kulturprogram. Ved at fokusere EU's indsats på tre hovedområder med stor europæisk merværdi - tværnational mobilitet for personer, der arbejder i kultursektoren, udbredelse på tværs af grænserne af kunstværker og kunstneriske og kulturelle frembringelser og den interkulturelle dialog – rækker programmet videre end de foregående i bestræbelserne på at styrke kultursamarbejdet i Europa.